

ICAL: Interdisciplinair Circulair Architectuur Laboratorium

Een nieuwe schakel in het waardenetwerk ter ondersteuning van de circulaire bouwsector

HET PROJECT IN HET KORT

In de klassieke architectuurpraktijk is er weinig tijd en ruimte om het takenpakket nog verder uit te breiden met onderzoek naar circulair bouwen.

Met het Interdisciplinair Circulair Architectuur Laboratorium (ICAL) wil TEKEN architectuur een nieuw samenwerkingsproces uittesten waarbij een team van experts tijdens het ontwerpproces **ondersteuning biedt aan architecten en bouwteams bij het toepassen van circulaire bouwproducten en ontwerpprincipes.**

Het samenwerkingsproces wordt vormgegeven aan de hand van een **proeftraject** met het architectenkantoor Averechts. Die leerlessen vormen de blauwdruk voor nog meer samenwerkingen met andere architecten en bouwteams.

Door onze krachten te bundelen met het Platform voor Circulaire Bouwknopen van Labland - die de circulaire bouwknopen tijdens de uitvoering op de werf documenteert - kunnen we **inkijk** bieden in het **volledige bouwproces van reële, circulaire bouwprojecten.**

Het uiteindelijke doel van dit project is een **levend naslagwerk creëren met circulaire bouwprojecten in de praktijk van ontwerp tot uitvoering:** het real-life documenteren van beslissingsmomenten en uitvoeringsfases met werffoto's, constructietekeningen, LCA-analyses, kostenramingen ... Zo willen we circulair bouwen uit het theoretisch vacuüm halen en de **dialogo verschuiven naar projectspecifieke praktijktoepassingen.**

PROJECTGEGEVENS

Dossiernummer: 2020-085
Looptijd: 12/2020 tot 12/2022
Subsidiebedrag: € 100.000

Een project van:

TEKENarchitectuur

Samen met:

VITO, WTCB, Democo en wooncoop

[naar de databank >](#)

BELANGRIJKSTE RESULTATEN

1

We documenteerden het **samenwerkings- en besluitvormingsproces** tijdens reële bouwprojecten met circulaire ambities, waarbij **één case in detail** werd vastgelegd. We toonden daarbij het **belang van een kruispuntfiguur** tussen bouwteam en expertenteam.

2

We hebben al schema's en concepten opgesteld van **mogelijke nieuwe ketensamenwerkingen** binnen de bouwsector gebaseerd op praktijkervaring.

3

Binnen de begeleide bouwprojecten konden we een **meetbare verbetering van de milieu-impact en het hergebruikspotentieel** vaststellen.

4

We hebben een concrete **kosten-batenanalyse** uitgevoerd van het cocreatietraject, waarin we de financiële kost vergelijken met de milieutechnische baten.

BELANGRIJKSTE GELEERDE LESSEN

1

Om het samenwerkingsproces en onderzoek rond circulair bouwen te **vitaliseren** en verwaterde discussies te vermijden, moeten we de **gesprekken uit de theorie** halen, en ze organiseren rond **concrete praktijkcases**.

2

Het is mogelijk om de **milieu-impact** van een bouwproject aanzienlijk te **verlagen**, maar dat **kost tijd en kennis**. In het proeftraject stelden we vast dat een verbetering van 50% o.v.v. milieu-impact zo'n 20.000 euro kost. Dat is een ruwe raming, maar geeft wel een idee van de mogelijkheden en uitdagingen.

3

Er is **weinig leerruimte** op het terrein en **bouwvraagstukken worden steeds complexer**. Architectenbureaus zijn overbelast en ook andere stakeholders hebben weinig tijd om bij te leren of bij te sturen. Om te vermijden dat het systeem dichtslibt, lijkt **een nieuw, socialer en opener verdienmodel** onmisbaar.

4

Een uitgebreide voorbereiding van een projectaanvraag loont op termijn. Het is belangrijk voldoende tijd te nemen om een projectvoorstel uit te schrijven. Ook moet doorheen het traject tijd gemaakt worden voor **reflectie en bijsturing**.

WAT BRENGT **DE TOEKOMST?**

We willen nog werk maken van **de verdere uitwerking en uitbreiding van een online, levend naslagwerk met circulaire praktijkprojecten** van ontwerp tot uitvoering. Mogelijks wordt dit een gedeelde website met het Platform voor Circulaire Bouwknopen, eventueel ook in samenwerking met de ICT-dienst van Vlaanderen Circulair om beide websites optimaal op elkaar af te stemmen.